

М.В. Руденко; доцент кафедри основ професійного навчання; Київський національний університет будівництва і архітектури

Р.А. Калениченко; професор кафедри психології та соціології; Університет державної фіскальної служби України

ПЕДАГОГІКО-ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ У МАЙБУТНІХ ПРАЦІВНИКІВ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

Автор у своєму дослідженні аналізує педагогічні умови щодо впровадження в умовах навчально-виховного процесу вищого навчального закладу здоров'язберігаючих виховних технологій з метою навчання майбутніх працівників Державної фіскальної служби України умінням и навичкам дотримання здорового способу життя и формування у них активної соціальної відповідальності за власне здоров'я і здоров'я своїх підлеглих.

Ключові слова: культура здоров'я; здоров'язберігаюча соціальна відповідальність; здоровий спосіб життя; педагогічна здоров'язберігаюча технологія.

Постановка проблеми. Загальновідомим є факт; що проблема здоров'я людини ніколи не була обмежена лише рамками медичної науки і практики; а у цивілізованому суспільстві давно трансформувалася в освітню площину. Не використовувати цей потенціал в системі вищих навчальних закладів (далі ВНЗ) було б неприпустимим для України взагалі і для державної фіскальної служби України зокрема.

Становлення податкової системи в Україні припало на перехідний період розвитку економічних відносин і; як відзначають дослідники; має недосконалий характер через низку суб'єктивних та об'єктивних причин. Зокрема; до об'єктивних відноситься переміщення податкового тягаря на все більш вузький сектор та коло платників податків. Тобто існуюча база оподаткування не охоплює всі можливі об'єкти оподаткування і у результаті спостерігається нерівномірне податкове навантаження. Нерівномірність фіскального навантаження на різні суб'єкти господарювання призводить до суттєвого податкового тиску в сфері малого та середнього бізнесу; а в суспільстві виникає думка про надмірність рівня оподаткування з подальшими неадекватними вимогами щодо його зниження. Все це; а також недосконалість; непрозорість та заплутаність податкового законодавства формує масове небажання суб'єктів господарювання сплачувати податки [7].

У цих невизначених умовах знаходяться не лише платники податків; а й працівники підрозділів податкової служби; зокрема; працівники податкової міліції. Діяльність працівників податкової міліції має здійснюватися лише на підставі; в межах повноважень та у спосіб; що передбачений Конституцією та законами України. А коли законодавчі норми не стикуються; суперечать одна одній; зрозуміло; що це впливає на психологічний та когнітивний стан працівників; призводить до стресових ситуацій та нервових зривів.

Здоров'я особистості залежить від багатьох чинників: правильного харчування; режиму дня; перебування на свіжому повітрі; рухової активності

тощо. Але особливе місце в цьому переліку належить психологічному комфорту. Саме з психологічним комфортом і дискомфортом співвідноситься психічне здоров'я в низці психологічних робіт. Дуже часто психологічний дискомфорт працівників виникає в результаті невміння керувати конфліктними ситуаціями на підприємстві; тобто відсутністю конфліктологічної культури [7].

Логічним є очікування у студентів і курсантів УДФС України; що сама професія накладає відбиток на особистість працівника Державної фіскальної служби України (далі ДФС); на стиль його життя та побуту.

Крім соціальних викликів з боку самої майбутньої професії; суттєвий вплив на стиль життя і поведінки сучасного студента (курсанта) спричиняють стереотипи сучасної молодіжної поведінки; які; на жаль; можна охарактеризувати як здоров'яруйнівні. Таким чином; перед студентом (курсантом) постає нелегкий вибір – обрати ті чи інші норми; цінності; картину світу; а головне – стиль життя і відповідний тип поведінки; які можуть бути або здоров'я зберігаючими; або здоров'я руйнівними. І вирішальний вплив на вибір безумовно має освітнє та виховнє середовище вищого навчального закладу ДФС України.

Отже; постає проблема в організації ефективного навчально-виховного процесу навчального закладу; який би допоміг майбутньому працівнику державної фіскальної служби України свідомо зробити правильний вибір та сформувати активну соціальну позицію стосовно власного стилю життя; життя близьких йому людей; а також дозволили би компетентнісно та ефективно пропогувати переваги здорового способу життя (далі ЗСЖ) серед персоналу ДФСУ та серед платників податків.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Педагогічна та психологічна науки вже досить тривалий час досліджують проблеми здоров'я як суб'єктів; так і об'єктів педагогічних систем. Так; значна увага зарубіжних педагогів спрямована на дослідження проблем освіти і здоров'я (Н.Абаскалова; А.Бедворс; Д.Бедворс; Т.Гіголаєва; Д.Натбім; Т.Орехова; Р.Пірсіг; Л.Татарникова; Р.Шнейдер). Проблемам здоров'я і ЗСЖ присвячені праці відомих вітчизняних науковців (М.Амосов; Г.Апанасенко; Е.Булич; В.Горащук; І.Мурахов; О.Шиян). Проблеми і перспективи ФЗСЖ через систему шкільної і дошкільної освіти на науково-практичному рівні вирішували О.Балакірева; О.Вакулєнко; Л.Ващенко; Т.Бойченко; Т.Воронцова; О.Дубогай; О.Леонтєва; В.Пономаренко; А.Чаговець. В системі ВНЗ цій проблемі приділяють увагу такі вітчизняні вчені як Д.Анікєєв; В.Базильчук; В.Барко; О.Бойко; О.Глагощук; Н.Завидівська; Ю.Ірхін; Т.Кириченко; Г. Кривошеєва; С.Страшко; О.Яременко та інші. На думку зарубіжних фахівців (Б. Абрамсон; М. Караел; С. Кінгма; Д. Перрієнс; Н. Сквайерс; Дж. Чилуба та ін.); основна проблема погіршення ситуації щодо ЗСЖ серед представників силових структур – у поведінці самих працівників [6].

Отже; аналіз наукових робіт означених вчених та результатів соціальних досліджень свідчать про ряд протиріч між:

негативно стійкою тенденцією погіршення стану здоров'я молоді і вкрай наявною потребою суспільства в здорових; соціально активних громадянах та конкурентноздатних фахівцях для різних галузей народного господарства;

змінами; які відбуваються в ціннісних орієнтаціях сучасної молоді і змістом освітньої діяльності УДФС України; яка сприяла б формуванню у випускників здоров'язберігаючого світогляду;

зростаючим впливом засобів масової інформації та професійного оточуючого соціального середовища на формування стереотипів ризикованої (здоров'яруйнівної) поведінки студентів і курсантів; – і недостатнім рівнем психолого-педагогічної компетентності науково-педагогічних працівників (далі НПП) УДФС України в аспекті формування у майбутніх спеціалістів ДФС України здоров'язберігаючого світогляду;

достатнім рівнем обов'язкових занять з фізичного виховання; фізичної підготовки та спеціальної фізичної підготовки в умовах УДФС України та обмеженим терміном навчального процесу;

наявністю значної кількості сучасних здоров'язберігаючих освітніх технологій і низьким рівнем їх навчально-методичного супроводу в умовах УДФС України.

Означені протиріччя сприяли вибору теми статті: педагогіко-психологічні аспекти формування здоров'язберігаючої соціальної відповідальності у майбутніх працівників органів державної фіскальної служби України.

Мета статті полягає в дослідженні потенційних можливостей навчально-виховного процесу УДФС України в аспекті формування здоров'язберігаючої соціальної відповідальності у майбутніх працівників органів державної фіскальної служби України.

Реалізація мети можлива завдяки вирішенні наступних **завдань**:

по-перше; слід чітко окреслити психолого-педагогічне підґрунтя для процесу формування такого системного явища як здоров'язберігаюча соціальна відповідальність у майбутнього працівника органів державної фіскальної служби України;

по-друге; уточнити деструктивні фактори; які впливають на формування у студентів (курсантів) УДФС України девіантної поведінки і здоров'яруйнівної поведінки;

по-третє; окреслити психолого-педагогічні умови щодо ефективного застосування у навчально-виховний процес ВНЗ ДФС України здоров'язберігаючих педагогічних технологій; які б на тактичному рівні забезпечили ефективну реалізацію загальнодержавної стратегії орієнтування молоді на здоровий спосіб життя.

Основний зміст. Навчання основам здоров'язберігаючої відповідальної поведінки шляхом орієнтування студентів і курсантів на ЗСЖ є однією із найбільш дієвих стратегій; яку прийнято вважати стратегією орієнтування. На думку засновника цієї стратегії В. Ігнатової; вона адекватна реальній ситуації розвитку особистості студента (курсанта); не вносить конфліктів в його освітні потреби; торкається основних сфер особистості (пізнавальну; емоційно-мотиваційну; діяльнісну) і пропонує комплекс заходів ознайомчого; рекомендаційного; підтримуючого характеру; які спрямовані на досягнення певного результату [4].

Під психолого-педагогічним підґрунтям процесу формування здоров'язберігаючої соціальної відповідальності майбутнього працівника ДФС України ми розуміємо сукупність факторів і умов їх розгортання за умови

застосування спеціальних педагогічних форм; методів і прийомів (технологій); які підпорядковані єдиній меті – підвищенню відповідальності майбутнього спеціаліста як за власне здоров'я (членів власної сім'ї; близького оточення); так і за прищеплення навичок ЗСЖ підлеглому персоналу ДФС України.

Таким чином; слід уточнити концептуальні положення процесу навчання студентів (курсантів) ВНЗ ДФС України в умовах освітнього середовища. Серед розмаїття психолого-педагогічних теорій навчання і виховання в якості теоретичної бази навчання студентів і курсантів здоров'язберігаючій поведінці авторами обрано біхевіористичну і гуманістичну. На підґрунті цих теорій можна узагальнити такі принципи навчання студентів і курсантів основам здоров'язберігаючої поведінки:

студенти і курсанти потребують усвідомлення мети і безперечних доказів з боку як НПП ВНЗ ДФС України; курсового офіцера; куратора щодо об'єктивних переваг здоров'язберігаючого способу життя (аргументація викладача має бути вагомішою і переконливішою за деструктивні "фактори ризику" негативних аспектів сучасної молодіжної субкультури та комерційної реклами);

студенти і курсанти засвоюють інформацію; яка відповідає їх попередньому як позитивному; так і негативному життєвому досвіду;

студенти і курсанти краще вчаться шляхом практичних дій (штучно створених проблемних психолого-педагогічних ситуацій; рольових (ділових) ігор) або на основі реальних прикладів в ході службової практики; а також соціально значущих для них особистостей (в тому числі серед посадових осіб ВНЗ ДФС України); вони потребують активного "включення"; застосування набутих знань;

неформальне побутове та навчальне середовище спрацьовують краще ніж формально-регламентоване (модель навчання «рівний з рівним»).

Орієнтуючись на зазначені концептуальні дидактичні принципи навчання студентів і курсантів в аспекті формування ЗСЖ в умовах ВНЗ ДФС України; слід обирати в залежності від конкретних цілей; умов і можливостей такі психолого-педагогічні моделі зміни ризикованої (здоров'яруйнівної) поведінки:

модель ІМПП (Інформація (що) – Мотивація (чому) – Поведінкові навички (як) – Ресурс (де));

модель дифузії інновацій (вплив соціальних лідерів (телезірок та зірок естради; політичних діячів; керівників; НПП; кураторів; курсових офіцперів; батьків; суспільних кумирів; телегероїв);

модель обґрунтованої дії (ставлення авторитетних однокурсників; однолітків; друзів);

модель віри у здоров'я (зміна поведінки через віру в одужання);

модель "спіралі змін (шок – переднамір – намір – дія – підтримка – рецидив – стійкий результат)".

Враховуючи своєрідність підготовки майбутніх цивільних працівників та офіцерів для ДФС України крім традиційних видів навчальних занять (лекція; практичне; семінарське; індивідуальне заняття; консультація; самостійна робота) значну увагу керівництво і науково-педагогічні працівники кафедр УДФС України повинні приділяти діловим і рольовим іграм; соціально-педагогічним тренінгам; завдяки яким у майбутніх цивільних працівників та

офіцерів ДФС України має формуватися впевненість у перевагах ЗСЖ та саногенної поведінки.

Дидактичні резерви таких форм занять пов'язані з тим; що вони сприяють активізації та інтенсифікації процесів засвоєння знань із ЗСЖ; формуванню ставлень; удосконаленню життєвих навичок; вмінь саногенної поведінки та адекватної рефлексії на виклики здоров'я руйнівного оточуючого професійного та побутового середовища.

Важливою особливістю взаємовідносин між студентом (курсантом) і НПП (курсним офіцером; куратором) в аспекті формування стилю поведінки повинна бути опора на специфіку вікового набуття екзистенційних цінностей; а саме – ціннісно-змістовний етап розвитку студента (курсанта). Так; однією з соціально-психологічних ознак контингенту студентів і курсантів ВНЗ ДФС України є їхній юнацький вік (різні дослідники визначають цей вік у межах від 14 до 25 років.) У цей період процеси фізичного; психологічного та соціального розвитку протікають дуже нерівномірно. Зокрема; основні психологічні особливості юнацького віку характеризуються наступними процесами: формування розумових здібностей; психосексуальний розвиток особистості; закріплення стереотипів виразу емоційних станів; створення стійкого образу "Я"; соціальне становлення особистості; соціальна адаптація. Результатом нерівномірності; часом суперечливості цих процесів досить часто і стає девіантна поведінка студента (курсанта); яку можна охарактеризувати як здоров'я руйнівну.

Знання майбутніх працівників та офіцерів ДФС України основ ЗСЖ передбачають володіння певним масивом інформації та розумінням світу і фактів життя на її основі. Передача знань у процесі навчання може включати як викладення та засвоєння окремих простих фактів; так і розуміння того; як різні факти пов'язані один з одним. Наприклад: знання шляхів передачі ВІЛ-інфекції є результатом засвоєння простих фактів; але усвідомлення зв'язку між різними шляхами передачі ВІЛ-інфекції дає розуміння того; що сексуальні стосунки із споживачем ін'єкційних наркотиків підвищують ризик інфікування.

Проаналізуємо типологію девіантної поведінки студентів і курсантів ВНЗ ДФС України; яка сприяє формуванню негативних соціальних стереотипів здоров'я руйнівної поведінки: зловживання алкоголем; вживання наркотичних і психоактивних засобів; порушення статутних форм поведінки.

Найбільш розповсюдженою формою девіантної поведінки у студентів і курсантів може бути зловживання алкоголем. Виділення цієї форми девіантної поведінки викликано тим; що пияцтво серед представників силових структур тісно пов'язане зі скоєнням правопорушень. Багато правопорушень і злочинів здійснюють у стані алкогольного сп'яніння або заради здобуття алкоголю.

Видаляють три групи факторів; які сприяють алкоголізації середовища в силових структурах: соціальні; психологічні; біологічні.

1. Соціальні фактори; які пов'язані з особливостями сімейного виховання. Несприятливі умови сімейного виховання (неповна сім'я; алкогольні традиції сім'ї; низький культурний рівень батьків (опікунів); конфліктні взаємовідносини і аморальна поведінка батьків); низький рівень освіти; ранній вступ у самостійне життя (початок низькокваліфікованої трудової діяльності до

17 років); досвід раннього вживання алкоголю; негативний вплив неформальної групи однолітків з асоціальними традиціями.

2. Соціальні фактори пов'язані передусім з умовами служби у курсантів. Армійське житлово-побутове забезпечення; необхідність постійно жити в колективі; відсутність умов для змістовного відпочинку; наявність екстремальних ситуацій; важкі умови служби; які вимагають від курсанта "розрядки"; тягар позастатутних відносин посилюють тенденцію алкоголізації.

3. Соціологічні фактори пов'язані із особливостями армійської субкультури. Наявність алкогольних традицій у суспільстві; відомчому середовищі (святкування подій; які пов'язані із фактом отримання чергового спеціального звання; просування по службі; відпустки; народження дитини; спосіб своєрідної релаксації після навчальних занять; здачі заліків (спортивних нормативів; стажування) тощо.

4. Психологічні фактори. Акцентуації характеру (нестійкий; епілептоїдний; експлозивний і гіпертимний типи); релаксуючі та ейфоризуючі властивості алкоголю; які сприяють розвитку ілюзії «психічного комфорту»; полегшують міжособистісні контакти; фіксація станів «задоволення»; «уседозволеності» тощо; руйнування властивостей особистості;

5. Біологічні фактори. Неповноцінність вищих відділів центральної нервової системи (природжена або внаслідок черепно-мозкових травм та інтоксикацій); обтяжена спадковість (алкоголізм передався генетично від батьків).

Отже; для попередження проблеми вживання алкоголю студентами та курсантами ВНЗ ДФС України необхідно розглядати це негативне явище як результат впливу цілого комплексу взаємопов'язаних факторів.

Що стосується такого негативного явища як вживання наркотичних і психоактивних засобів; то його термінологічно необхідно розрізняти на наркоманію; токсикоманію та наркотизм.

Наркоманія – хвороба; яка викликається систематичним вживанням наркотиків; характеризується психічною і фізичною залежністю від них; психічною; фізичною та соціальною деградацією.

Токсикоманія характеризується тими ж симптомами; що й наркоманія; але викликана речовинами; які офіційно не включені до наркотиків.

Наркотизм — епізодичне вживання наркотиків і психоактивних засобів без формування хворобливої залежності.

Мотиви молоді щодо прийому наркотиків; як правило такі: цікавість – 60 %; наслідування – 30 %; спроба усунути стрес – 4 %.

Наркоманія і токсикоманія у студентів і курсантів виявляються; як правило; в початковий період навчання. У подальший період у окремих осіб інколи відмічається епізодичне вживання наркотичних засобів.

Фактором; який сприяє наркоманії; є патопсихологічні особливості особистості. Схильність до споживання наркотиків найбільш легко формується у студентів і курсантів з акцентуаціями нестійкого; істеричного; епілептоїдного типу. Висока вірогідність розвитку наркоманії у осіб; які:

виховувались у неблагополучних сім'ях;

заперечують основні соціальні вимоги і норми;

схильних до депресій;

пережили черепно-мозкові травми та нейроінфекції.

Порушення статутних форм поведінки курсантами. Правопорушення – це недотримання правил поведінки; становлених законом та іншими нормативними актами. Правопорушення може полягати у здійсненні забороненої дії або; навпаки; невиконанні прописаного законом порядку.

Відхилення в сексуальній поведінці. Сучасні сексопатологи в рамках сексуальних девіацій виділяють патологічні і непатологічні їх форми.

Патологічні девіації обмежуються медичними критеріями і розглядаються як захворювання.

Непатологічні девіації; або сексуальні відхилення; є поняттям соціально-психологічним; до складу якого входять відхилення від соціальних і моральних норм в сексуальній поведінці здорової людини. При цьому основними ситуативними факторами; що обумовлюють відхилення у сексуальній поведінці є тривале проживання в одній групі; неможливість усамітнення; необхідність утримання від задоволення сексуальних потреб; наявність у підрозділі осіб з низькою моральною нормативністю і негативним сексуальним досвідом.

Таким чином; постає педагогічна задача озброєння сучасного НПП ВНЗ ДФС України; курсових офіцерів; кураторів системою знань; умінь і навичок ефективного застосування адекватних педагогічних здоров'язберігаючих технологій в умовах навчально-виховного процесу; що в результаті допоможе студенту (курсантові) обрати стиль ЗСЖ; але й цілком реально зроблять його конкурентноздатним до агресивного здоров'яруйнівного оточуючого соціального середовища у майбутньому.

Очікуваними результатами реалізації концептуальних положень здоров'язберігаючих технологій щодо формування у майбутніх працівників ДФС України феномену здоров'язберігаючої соціальної відповідальності в умовах ВНЗ ДФС України повинні стати:

усвідомлений вибір ціннісних орієнтацій студента; курсанта; які мотивують його у повсякденній і професійній діяльності діяти за стереотипами здоров'язберігаючого способу життя;

спрямування становлення особистості студента (курсанта) як громадянина із належним рівнем соціально-відповідальної поведінки взагалі; та здоров'язберігаючої зокрема;

самореалізація випускника ВНЗ ДФС України у професійному і культурному житті із обов'язковою умовою збереження і динамікою покращення власного здоров'я; здоров'я його рідних і здоров'я підлеглих.

Здоров'язберігаюча соціальна відповідальність та її поведінковий аспект є безпосереднім проявом рівня так званої культури здоров'я; що на думку В.Оржеховської; є невід'ємною складовою загальної культури особистості; що забезпечує певний рівень знань; умінь і навичок з питань формування; відтворення; зміцнення здоров'я та характеризується високим рівнем культури поведінки стосовно власного здоров'я і здоров'я оточуючих [5].

Процес формування культури здоров'я в умовах ВНЗ як правило включає в себе три блоки: програмно-змістовний; потребнісно-мотиваційних і діяльнісно-практичний [2; 3].

Детермінантами здоров'язберігаючої соціальної відповідальності виступає соціальна культура здоров'я особистості як прояв її соціальності; міри засвоєння соціального досвіду; ролей та функцій.

Системний підхід дозволяє розглянути соціальну відповідальність у майбутніх працівників ДФС як внутрішнє багатогранне явище; як єдність суб'єктивного і об'єктивного; як систему життєвий та професійних орієнтацій і цінностей; що відбивають інтереси всіх учасників педагогічного процесу ВНЗ; як соціальну здоров'язберігаючу спрямованість їх майбутньої професійної діяльності; в основі якої лежать пріоритети здорового суспільства.

В нашому дослідженні ми взяли за основу визначення педагогічної технології з розвитку культури здоров'я вчених О.Ващенко; С.Свириденко; які трактують її як діяльність щодо конструювання; формування та контролю знань; умінь; навичок і ставлення відповідно до виховання у майбутніх фахівців особистісних якостей; які сприяють формуванню уявлень про здоров'я як найвищу цінність; посиленню мотивації на ведення ЗСЖ; підвищенню відповідальності за особисте здоров'я; власної родини та підлеглих [1].

Мета застосування технологій має бути конкретною (формування позитивного ставлення і життєвих навичок ЗСЖ) і вимірювальною; операції відтворювальними (імовірність реалізації технології окремим суб'єктом повинна бути значною; інші педагоги мають можливість оволодіти цим набором операцій й успішно їх використовувати); операції повинні мати закінчений процес по досягненні мети; суб'єктивізм педагога необхідно звести до мінімуму. Оскільки на реалізацію технології впливає багато змінних; пов'язаних як з особливостями самих викладачів; так і з особливостями курсантів; і умовами; у яких здійснюється навчально-виховний процес; то творчість не можна виключати.

Ставлення студента (курсанта) до ЗСЖ значною мірою зумовлює його реакції і певні стереотипи його саногенної поведінки. Наприклад; сформоване негативне ставлення до вживання наркотичних речовин; алкогольних напоїв або куріння забезпечує прояв захищеної поведінки; що передбачає уникнення відповідних небезпечних ситуацій; що дуже часто входить у суперечку із стереотипами студентської (курсантської) субкультури.

Навички можна визначити як здатність практикувати конкретні моделі поведінки. Їх поділяють на життєві та "інші". Під "іншими" маються на увазі специфічні практичні навички; уміння та техніки; які стосуються здоров'я. Наприклад: надання першої допомоги; дотримання гігієни; нормування фізичного навантаження; правильне використання спортивних тренажерів тощо.

Життєві навички – це набута людиною здатність до адаптивної та позитивної поведінки; яка дає можливість ефективно вирішувати проблеми та долати повсякденні труднощі. Зокрема; життєві навички можна розглядати як групу психосоціальних компетенцій та навичок міжособистісного спілкування; які допомагають майбутньому працівнику ДФС приймати поінформоване та обґрунтоване рішення; розв'язувати проблеми; критично та творчо мислити; ефективно будувати соціальні контакти та здорові стосунки; співчувати; продуктивно організовувати своє життя; вести ЗСЖ.

Однією із важливих умов ефективності процесу навчання студентів (курсантів) навичкам ЗСЖ є використання наявних ресурсів ВНЗ:

1. Ресурс навчально-виховного процесу (введення спецкурсу стосовно ЗСЖ; організація спортивних заходів; культурно-масові та розважальні форми роботи; ефективне використання можливостей регламентованого (форми навчальних занять та черговість їх проведення) і нерегламентованого освітнього простору (різноманітні форми факультативних занять).

2. Адміністративний ресурс (планування освітніх та виховних здоров'язберігаючих заходів; пропаганда ЗСЖ; фінансова підтримка; розробка відповідних програм).

3. Медичне забезпечення (медичний огляд студентів (курсантів); діагностика стану їх здоров'я; профілактика; медичний супровід).

Отже; вибір форм і методів організації діяльності студентів (курсантів) на етапі набуття відповідних знань повинен включати: консультації з боку суб'єктів виховного процесу навчального закладу; участь студентів (курсантів) у спортивно-масових; культурно-масових заходах; що сприятиме процесу їх долучення до здоров'язберігаючій діяльності; збагаченню креативно-діяльнісного досвіду; прояву активності і самостійності в організації власного ЗСЖ.

Висновок. Таким чином; планування і організація процесу навчання студентів (курсантів ВНЗ ДФС України з урахування стратегії орієнтування їх на ЗСЖ за умови чіткої реалізації відповідних педагогічних технологій дозволить кардинально сприяти процесу формування у них здоров'язберігаючої соціальної відповідальності в умовах ВНЗ ДФС України.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з пошуком ефективних інноваційних методик формування навичок ЗСЖ у студентів і курсантів ВНЗ ДФС України; які включали б інтеграційну складову фізичної та психолого-педагогічної культури.

ЛІТЕРАТУРА

1. Проблеми соціологічного; психологічного та педагогічного забезпечення податкових відносин в Україні: Монографія / авторський колектив; за загальною редакцією Н.М. Тарапатової. – Ірпінь : Видавництво Національного університету державної податкової служби України; 2015. – 158 с.

2. Ващенко О.; Свириденко С. Готовність вчителя до використання здоров'язберігаючих технологій у навчально-виховному процесі // Здоров'я та фізична культура. – 2006. – №8. – С. 1-6.

3. Горашук В. П. Культура здоров'я – новий сучасний напрям формування здорового покоління // Проблеми освіти: Наук.- метод. зб / Кол. авт. – К.: Інститут інноваційних технологій і змісту освіти; 2006. – Вип. 48. – С. 184-189.

4. Здоровье – 21: Основы политики достижения здоровья для всех в Европейском регионе ВОЗ: введение. - Копенгаген: ВОЗ (ЕРБ); 1998. - № 5. - (Европейская серия по достижению здоровья для всех).

5. Игнатова В.В.; Шушерина О.А. Педагогические стратегии в контексте профессионально-культурного становления личности студента вуза // Сибирский педагогический журнал. 2004; № 1. - С. 105-113.

6. Победа в войне против ВИЧ и СПИДа: руководство по планированию /Пер. с англ.- Женева: Изд-во Военно-Гражданского Альянса; 1999.- 161 с.

7. Оржеховська В.М. Педагогіка здорового способу життя // Проблеми освіти: Наук.-метод. Зб / Кол. авт. – К.: Інститут інноваційних технологій і змісту освіти; 2006. – Вип. 48. – С. 5-12.

М.В. Руденко; доцент кафедри основ професійного навчання; Київський національний університет будівництва і архітектури

Р.А. Калиниченко; професор кафедри психології і соціології; Університет державної фіскальної служби України

ПЕДАГОГИКА-ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ФОРМИРОВАНИЯ ЗДОРОВЬЕСБЕРЕГАЮЩЕЙ СОЦИАЛЬНОЙ ОТВЕТСТВЕННОСТИ В БУДУЩИХ РАБОТНИКОВ ОРГАНОВ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ФИСКАЛЬНОЙ СЛУЖБЫ УКРАИНЫ

В статье авторы анализируют педагогические условия для внедрения в условиях учебно-воспитательного процесса высшего учебного заведения здоровьесберегающих воспитательных технологий с целью обучения будущих сотрудников Государственной фискальной службы Украины умениям и навыкам ведения здорового способа жизни и формирования у них активной социальной ответственности за собственное здоровье и здоровья своих подчинённых.

Ключевые слова: культура здоровья; здоровьесберегающая социальная ответственность; здоровый способ жизни; педагогическая здоровьесберегающая технология.

M.V. Rudenko; assistant professor of foundations of vocational training Kyiv National University of Construction and Architecture

R.A. Kalenychenko; professor of psychology and sociology; University of the State Fiscal Service of Ukraine

PEDAGOGY AND PSYCHOLOGICAL HEALTH-ASPECTS OF SOCIAL RESPONSIBILITY IN FUTURE OF EMPLOYEES FISCAL STATE OF UKRAINE

The authores analyses pedagogical conditions for introduction of health-saving technologies in higher educational institutions.

The main purpose of this technologies is to train the future employees of the State Fiscal Service of Ukraine for the healthy lifestyle. This pedagogical conditions must provide the formation of active social responsibility for their own health and the health of their subordinates.

Keywords: technology-saving health; culture health; health-saving social responsibility; healthy way of life.